

kalendárium

Részlet Tarr Béla *A világ végezetéig* (*Till End of the World*) című kiállításáról
EYE Filmmuseum, Amszterdam

BÉLA TARR – TILL THE END OF THE WORLD • EYE FILM MUSEUM, AMSZTERDAM • május 7-ig • Tarr Béla életművét bemutató kiállítást rendez a 2012-ben nyílt rangos holland filmmúzeum. Az EYE missziója elsősorban a holland filmek megismertetése, archiválása és restaurálása, emellett időszaki kiállításokon mutatják be jelentős rendezők és operatőrök életművét. Az elmúlt években olyan mesterek munkái voltak láthatók, mint Stanley Kubrick, Federico Fellini, Michelangelo Antonioni és Robby Müller. A filmművészet legnagyobbjainak sorában most Tarr Béla következik, akit az elmúlt harminc év egyik legnagyobb hatású filmrendezőjének tartanak. Tarr a melankolikus beállítások, hosszú snettek mestere, filmjeinek végső célja azonban mindig ugyanaz (mint ami a kiállításé is): a jelen megértése. A korábbi, egy-egy rendező munkásságára koncentráló tárlatok az emblematisz jeleneteken kívül gazdag archív anyagokkal, fotókkal, plakátokkal és korabeli díszletekkel illusztrálták az életművet, bepillantást engedve a forgatások körülményeibe, a rendezők munkamódszerébe, az adott korszak vizuális kultúrájába. Most azonban a látogató, amellyel, hogy képet kap Tarr legfontosabb stílusjegyeiről, részleteket lát korábbi munkáiból, egy aktuális probléma, a menekültválság kapcsán elkerülhetetlenül önvizsgálatra kényszerül. Tarr Béla a kiállítás társkurátora is volt, és külön erre az alkalomra forgatott egy rövidfilmet, noha – mint ismeretes – a 2011-ben bemutatott *A torinói ló* című filmje után bejelentette, nem rendez többet, életművét lezártnak tekinti, most, a kiállítás kedvéért, egy rövidfilm erejéig kivételt tett.

KÖRÜLÖTTÜNK. IPAR- ÉS TERVEZŐMŰVÉSZET. NEMZETI SZALON 2017 • MŰCSARNOK • augusztus 13-ig • 2014-ben a Magyar Művészeti Akadémia kezdeményezésére és támogatásával a Műcsarnok Nemzeti Szalon néven új kiállítássorozatot indított, amellyel az a célja, hogy időről időre megbízható körképet nyújtson a vizuális művészetek különböző területein született főbb teljesítményekről. Az első tárlat az építészet aktuális feladatait járta körül, 2015-ben a kortárs képzőművészet klasszikus műfajainak (festészet, szobrászat és grafika) jellemző tendenciáit állították ki, a 2016-os Szalon a fotó- és médiaművészettel foglalkozott, az idén pedig az ipar- és tervezőművészet kerül sorra. A felkért kurátorok: Sára Ernő és Scherer József. Az általuk összeállított Szalon a közelmúlt iskolateremtő mesterei előtt tiszteleg, másrészt mai alkotók munkáit mutatja be. Tényleges funkciók és szakmai kihívások mentén rendezti az elkészült tárgyakat és terveket, a kortárs iparművészet és dizájn klasszikusnak számító műfajai mellett az ezek határterületein létrejövő alkotásokat is feltérképezi.

„MÁS CSAK LEVELENKÉNT KAPJA A BOROSTYÁNT...” – KINCSEK, KULTUSZ, HATÁSTÖRTÉNET ARANY JÁNOS-KIÁLLÍTÁS • **ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR** • november 25-ig • Az Arany János-emlékév keretében a Nemzeti Ereklyetérben és az Ars Librorum kiállítóterben megrendezett interaktív kiállítást könyvbemutatók, pódiumbeszélgetések, speciális tárlatvezetések, rendhagyó magyarórák kísérik. A tárlat az OSZK kéziratárának páratlan kincseire épül, de kitér Arany és a kortársak, valamint az Arany-recepció és az annál szélesebb kultusz kérdéseire is, megidézve többek közt a száz évvel ezelőtti ünnepeket is. Kurátorok: Rózsafalvi Zsuzsanna és Borbély Mónika irodalomtörténészek.

PÁRHUZAMOS AVANTGÁRD – PÉCSI MŰHELY 1968–1980 • **LUDWIG MŰZEUM – KORTÁRS MŰVÉSZETI MŰZEUM BUDAPEST** • június 25-ig • A kiállítás egy eddig kevésbé feldolgozott, a hazai művészeti közeg perifériáján működő neoavantgárd művészcsoport tevékenységét és jelentőségét mutatja be. A Pécsi Műhely a hazai konstruktivista és avantgárd hagyományok megújításán, új vizuális nyelv, új vizuális kultúra megalapozásán munkálkodott. A válogatás, amellett hogy felsorakoztatja a csoport tagjainak jelentős műveit, nagy hangsúlyt fektet az archív anyagok, kiállítási katalógusok, levelezések, reflexiók összegyűjtésére és bemutatására, valamint a műhelytagok közötti együttműködések megjelenítésére. A kiállítással párhuzamosan a volt Jugoszlávia, illetve a délkelet-európai régió rokon szellemű művészeti törekvéseit bemutató összeállítás, az *El nem kötelezett modernitás* is látható lesz a múzeumban.

KORTÁRSUNK DAUMIER – GRAFIKÁK A SZÉPMŰVÉSZETI MŰZEUM GYŰJTEMÉNYÉBŐL ÉS KORTÁRS MŰVÉSZEK ALKOTÁSAI • **VASZARY GALÉRIA, BALATONFÜRED** • június 11-ig • Honoré Daumier (1808–1879) a 19. század egyik legtermékenyebb művésze volt: az illusztrált sajtóban megjelent karikatúrái tették ismertté, de rajzokat, akvarelleket, festményeket és szobrokat is készített. Daumier az 1830-as évek elején politikai karikatúrákkal kezdte pályáját. Elsődleges célpontja Lajos Fülöp, a polgárkirály volt, de a hatalmát kiszolgáló politikusokat és képviselőket is nevetség tárgyává tette. Legismertebb litográfiái a sajtó- és a szólásszabadság védelmében születtek. Az 1835-ben bevezetett szigorú sajtótörvények miatt Daumier a társadalmi szatíra műfajához fordult, sorozataiban többek között a párizsi polgárság hétköznapijait, szokásait vagy az emancipáció szélsőséges megnyilvánulásait figurázta ki. Bravúros rajzai mély emberismeretről tanúskodnak, társadalomábrázolása Balzac prózájával rokonítható. A március 25-én nyílt tárlat különlegessége, hogy a budapesti Szépművészeti Múzeum Grafikai Gyűjteményének százharminc Daumier-litográfiája mellett olyan kortárs magyar művészek alkotásai is szerepelnek, akiket groteszk, ironikus látásmódjuk rokonít a francia grafikussal. Munkáik láttán okkal érezhetjük, hogy Daumiernek a gyarlóságokat bíráló karikatúrái és mélységes humánusról tanúskodó embertípusai

Honoré Daumier: *Rue Transnonain, le 15 Avril 1834* (litográfia)
Szépművészeti Múzeum

semmit sem veszítettek aktualitásukból. A kiállító kortárs művészek: Borsos Lőrinc, Breznay Pál, Fabricius Anna, Gőbolyös Luca, Hecker Péter, Kicsiny Balázs, Matzon Ákos, Nemes Csaba és Radák Eszter.

BÉKE VELED! – DRMÁRIÁS ÉLEMŰ-KIÁLLÍTÁSA • MODEM, DEBRECEN • május 14-ig • Az egykori Jugoszláviában, Újvidéken született drMáriás (szépíró, kritikus és képzőművész, egyben a magyar underground legendás együttese, a Tudósok zenekar frontembere) munkáiból nyílt ezerháromszáz négyzetméteren, minden eddiginél teljesebb kiállítás a debreceni MODEM-ben. A sokszor történelmi szereplőket vagy épp mai politikusokat kifigurázó, a humor és a szatíra eszköztárát felvonultató képeiről ismertté váló művész 1986 és 1991 között a Belgrádi Művészeti Egyetemen végzett tanulmányokat, 1986-ban megalapította a Tudósok zenekart. 1991 óta Budapesten él. Különböző korszakaiban drMáriás más-más formában, de végső soron mindig ugyanazt festi: az időről időre darabjaira hulló, esetenként rosszul összerakott világot. Azt, ami nem stimmel, ami nem illeszkedik, ami megkeseríti az életünket. Azt, aminek nem kellene feltétlenül így lennie. Ami a mi felelősségünk. Az elmúlt három évtizedben drMáriás képzőművészeti munkáival számos kiállításon találkozhattak a látogatók – többek között Budapesten, Mariborban, Belgrádban, New Yorkban, Bécsben, Moszkvában, Berlinben, Brüsszelben, Londonban és legutóbb Pécsen. A debreceni tárlat a művész eddigi legnagyobb hazai bemutatkozása. Kurátor: Gulyás Gábor.

SZIVÁRVÁNY EURÓPA FELETT – EGY MAGYAR BÁBMŰVÉSZ PÁRIZSBAN • BAJOR GIZI SZÍNÉSZMŰZEUM • október 15-ig • A kiállításban Blattner Géza (1893–1967) szer-teágazó életútját mutatják be bábokkal, játékokkal, interaktív elemekkel, képekkel; köztük olyan különösen értékes darabok is megjelennek, mint André Kertész felvételei. Blattner Géza Debrecenben született, és 1925-től élt Párizsban. Itt alapította meg az Arc-en-Ciel (Szivárvány) Színházat, ami rendkívül változatos, sokszínű társulatával, alkotóközösségével korát megelőző, kísérletező bábszínházzá vált. Blattner Géza művészközösségek katalizátora, vezetője és negyven éven keresztül maga is tevékeny alkotója volt. Hollóssy Simon müncheni festőiskolájában indult el a pályája, ám hamar a bábművészet felé fordult. Képzőművészeti, iparművészeti érdeklődésének hatása mindvégig erőteljesen jelen volt színházaiban és előadásaiban. Ennek és a társulat változó összetételének köszönhető, hogy az Arc-en-Ciel a modern európai bábjátszás legfőbb műhelye lett, hatása a francia és a magyar bábjátszásra évtizedek múltán is érezhető volt, jelentősége vitathatatlan. Az 1937-es Párizsi Világkiállításon Madách Imre *Az ember tragédiája* című művének első francia nyelvű bemutatójával a színházi szekcióban aranyérmert nyertek. A kiállításban a bábok, játékok, fényképfelvételek, eredeti, kézzel rajzolt meghívók, grafikák mellett Blattner Géza 1960-ban készült, kézzel festett önéletrajzi diasorozata is látható. Mivel a hagyatékban kevés a báb, a kiállítás a legmodernebb 3D-nyomatás technikájával él, hogy a fennmaradt képekből újra bábok születhessenek.

SÓS GERGŐ – MONOTON/MONOKROM • VESZPRÉM, MŰVÉSZETEK HÁZA • május 30-ig • „A *Monoton/Monokrom* című kiállításon szereplő munkáim módszerként, rituáléként értelmezhetők. A hang mint önálló jelenség problémáját vizsgálom; azt a teret, atmoszférát, amelyben létezni és funkcionálni képes. A kiállítás a képi és hang minimumra törekvés egy fázisa. A monokromitás és a monotonitás, mint munkamódszer, lehetővé teszi kis léptékű kérdések megalkotását. A természeti környezethez való erős vonzalmam miatt a legtöbb esetben a bakonyi táj képezi munkám és kutatásom alapját, háttérét. A nagy kiterjedésű hangok és a véletlen fontos részét képezik az anyagnak. Fiktív és le nem játszott kottám La Monte Young drone munkásságára emlékezik” – írja kiállításáról a fiatal művész. Sós Gergő 1987-ben született Nyíregyházán, és a Kaposvári Egyetem Művészeti Karán végzett rajz és vizuális kommunikáció szakon, majd a Pannon Egyetem Modern Filológiai és Társadalomtudományi Karán szerzett ember és társadalom műveltség terület szakon másod-diplomát. Ez a két szakterület határozza meg művészeti munkáját.

CROSSING BORDERS (THE GRÜNER COLLECTION) • DANUBIANA MEULENSTEEN ART MUSEUM, POZSONY • május 28-ig • Az 1990-es évektől Magyarországon több új képzőművészeti magángyűjtemény jött létre, amely a kortárs művészetre specializálódott. Közülük rendkívülinek nevezhető Grüner Györgyé, amely sajátos nézőpontjából értékeli a magyar művészet teljesítményeit. A mosonmagyaróvári születésű, Amerikában élő szilárdtest-fizikus a második világháború utáni magyar művészet innovatív értékeire koncentrálna. A változás-változtatás lehetőségét hordozó művek iránti fokozott gyűjtői érdeklődés teszi a gyűjtést következtetéssé, a gyűjteményt koherenssé és nem mindennapossá. A Danubiana Meulenstein Art Museum kiállítása a Grüner-gyűjtemény részletes bemutatásán túl arra is törekszik, hogy a szlovák nézők és más múzeumlátogatók átfogóbb képet alkothassanak a progresszív magyar művészet azon területéről, amit a gyűjtemény reprezentál. A kiállításához 280 oldalas katalógus készült a gyűjteményben szereplő művek és művészek bemutatásával. A tárlaton festmények, rajzok, kollázsok, montázsok, objektumok, szobrászati munkák, valamint képzőművészek által készített filmalkotások szerepelnek. Kurátor: N. Mészáros Júlia művészettörténész.

BOCSKOR, CSIZMA, PADUKA – KALANDOZÁS A LÁBBELI KÖRÜL • NÉPRAJZI MŰZEUM • november 30-ig • A Néprajzi Múzeum költözés előtti utolsó időszak kiállításán háromszáz pár lábbeli mesél kultúrákról, társadalmakról, sokszínűségről. A tárlat a Néprajzi Múzeum költözését, útra kelését szimbolizálja. Fülöp Hajnalka, Katona Edit, Kerezsi Ágnes és Sedlmayr Krisztina kurátorok nem iparművészeti kiállítást állítottak össze: a tárlat a mezítelbasságtól a szimbólumokon keresztül a viselettörténetig vizsgálja a lábbelik kultúrtörténetét, háromszáz darabon keresztül mutatva be a lábbelik formai és funkcionális sokszínűségét. A belépőket a tárlat három névadó darabja: egy indiai ujjgombos paduka (fából készült

Török firdöçipö
Néprajzi Múzeum

Indiai faszandál, paduka
Néprajzi Múzeum

szandál), egy montenegrói szőrös talpú bocskor és egy erdélyi magyar hímzett csizma fogadja. A kiállítási anyag összeállítása már tükrözi a múzeum új épületében is követni kívánt rendezési elvet, amely szerint a magyar és a nemzetközi anyagot együtt, tematikus bontásban mutatják majd be. A kiállítás november 30-i zárása a közönség számára a búcsút is jelenti majd a Néprajzi Múzeum Kossuth téri épületétől. Ekkortól a hatalmas gyűjtemény átköltöztetésének előkészítéséhez kellene a kiállítóterek, hogy 2018-ban elkezdhesék átszállítani a műtárgyakat a Szabolcs utcai Országos Múzeumi Restaurációs és Raktárközpontba, majd kisebb részben az Ötvenhatosok terén felépülő új Néprajzi Múzeumba. A zárva tartás idejére a múzeum tizenegy, külföldi és magyarországi helyszínen bemutatandó kiállítással készül.

VERMEER ÉS A ZSÁNERKÉPEK MESTEREI • LOUVRE, PÁRIZS • május 22-ig • A párizsi tárlat központi gondolata, hogy a holland festőművész mégsem az az „elszigetelt zseni” volt, akinek tartják, hanem ismerte a kortársak, a 17. századi holland életképfestészet képviselőinek munkáit, naprakész volt az újításokban, és erős hatással voltak rá kortársai. Ám hiába valószínűsíthető, hogy átvehetett ötleteket és pózokat más művészek korábbi alkotásaiból, azokat olyan tökéletességig fejlesztette, hogy összehasonlíthatatlanná váltak a kortársak alkotásaival. A tárlat Párizs után Dublinban majd Washingtonban lesz látható.

300 ÉVE SZÜLETETT MÁRIA TERÉZIA – STRATÉGA–ANYA–REFORMER • KIÁLLÍTÁSSOROZAT TÖBB HELYSZÍNEN AUSZTRIÁBAN • november 29-ig • 1717. május 13-án született Mária Terézia főhercegnő, az egyetlen uralkodónő a Habsburg-házban, a jubileumi évben Ausztriában, elsősorban Bécsben több tárlat járja körül alakját.

Család és hagyaték – Hofmobiliendepot

A kiállítás középpontjában Mária Terézia családpolitikája, a tiszteletére felállított számos emlékmű, valamint kulturális hagyatéka áll, leginkább a schönbrunni kastély.

Női erő és életöröm – Kaiserliche Wagenburg

Közvetlenül a schönbrunni kastély mellett, ahol Mária Terézia lakosztálya található, az uralkodónő lenyűgöző hintóira és számos ünnepségére irányul a figyelem.

Szövetségesek és ellenségek – Schloss Hof (Alsó-Ausztria)

A tárlat íve az ország első asszonyának nehéz hivatalba lépésétől számos viselt háborújáig és a hatalom hosszú távú biztosításáig terjed.

Korszerűsítés és reformok – Schloss Niederweiden (Alsó-Ausztria)

Bemutatja Mária Terézia számos tanácsadóját, akik segítségére voltak a reformok megvalósításában és az általános iskolakötelezettség bevezetésénél.

Ófelsége figyelmébe: Mária Terézia érmei – Kunsthistorisches Museum

A 18. században az emlékérmek a tömegtájékoztatás egyik legfontosabb művészi eszközének számítottak. A KHM első osztályú gyűjteményt őriz Mária Terézia érmeiből, a tárlat ezeket mutatja be.

I. Ferenc császár első alkalommal adja át a Katonai Márai Terézia-rendet 1758. március 7-én
Carl von Blaas, Belvedere, Bécs

Mária Terézia Carousel-hintója, Bécs, 1742
Kunsthistorisches Museum, Kaiserliche Wagenburg, Bécs

A legszemélyesebb tárgyak. Porcelán és magánszféra Mária Terézia korában – Porcelánmúzeum az Augartenban – október 7-ig

A kiállítás betekintést enged a Mária Terézia korabeli női lakosztályok, reterátok (illemhelyek) és hálószobák világába. A porcelánmanufaktúra ebben az időben számos változatos kivitelezésű új tárgyat gyártott, egy új típusú magánszféra kellékeit.

Tempлом, kolostor, császárné – Mária Terézia és a szakrális Ausztria – Stift Klosterneuburg – november 7-ig

A kiállítás az uralkodóház és az egyház viszonyát mutatja be, amely Mária Terézia idejében érte el csúcspontját. Ugyanitt május 13-án és 14-én barokk ünnepség keretében tisztelegnek az uralkodónő háromszázadik születésnapja előtt.

Mária Terézia és a zene – Musikverein Ausstellungssaal – június 23-ig

Mária Terézia uralkodott és zenélt. Ő volt a Habsburg-ház egyetlen tagja, aki opera-énekesnőként is fellépett. Uralkodóként új feltételeket teremtett a zene szerepe, tekintélye és fogadtatása számára. A kiállítás a zenére gyakorolt befolyását dokumentálja.

Alsó-Belvedere – 2017. 06. 30.–11. 05.

A Belvedere Palotában állítják ki a nyártól a császárnő korának festményeit és szobraikat. Ez az első alkalom, hogy egy tárlat Mária Teréziának a képzőművészethez, elsősorban a portréfestészethez fűződő viszonyával foglalkozik, ami a császári reprezentáció fontos eszközeként szolgált. Ugyancsak a kiállítás témái közé tartozik Mária Terézia azon döntése is, hogy a Belvedere Kastélyban helyeztesse el a császári képtárat.

VÁRNAI GYULA: BÉKÉT A VILÁGNAK! • 57. VELENCEI KÉPZŐMŰVÉSZETI BIENNÁLE – MAGYAR PAVILON, VELENCE • november 26 -ig • Petrányi Zsolt kurátor és Várnai Gyula képzőművész *Békét a világnak! (Peace on Earth!)* című projektje látható a május 13-án nyíló 2017-es Velencei Képzőművészeti Biennále magyar pavilonjában. A projekt a hidegháborús korszak egyik utópiáját, a világbéke eszméjét helyezi a jelen megváltozott viszonyai közé, egy többperspektívájú reflexiós folyamatba ágyazva. A kiállítás látvány- és tárgyhatalma az 1960-as évek óta Kelet-Közép-Európában is felbukkanó békemozgalmakat idézi, miközben arra hívja fel a kortárs közönség figyelmét, hogy a jövőképek valamikor pontosan körülírtak hitt víziói végül mind utópiák maradtak. Várnai kiállítása több installáció mentén idézi meg a múlt futurológiai elképzeléseit és utópiáit, és szembesíti azokat a jelen kihívásaival. Munkája felveti azt a kérdést is, hogy vajon mi a szerepe az emlékezésnek és a nosztalgának a következő korok világképének alakításában. A jövő forrása a múlt, a változások iránya mégis kiszámíthatatlan. A tudomány, a művészet, a futurológia mind a lehetséges változatok felvázolásán fáradozik, a jelen megélésének mégis az lehet a kulcsa, ha megértjük az elképzelés, a vágy, az érdek és a realitás közötti különbségeket.

